

Nova natezanja oko promene najni`e cene rada verovatno }e trajati do aprila, a odluku }e doneti vlada

Minimalac opet na ledu

TEMA MESECA

Beograd - Minimalna cena rada u Srbiji jo{ uvek je 95 dinara, pa iako je jo{ pre vi{e od dve nedelje nakon „konstruktivnog“, ali o-igledno neuspelog sastanka Socijalno-ekonomskog saveta poru`eno radnicima da }e se „ve} slede}e nedelje“ doneti odluka o tome koliki }e minimalac biti - od toga zasad nema ni{ta.

Ministar rada Rasim Ljaji} istakao je tada dodu{e da je „minimalna cena rada zaista minimalna i nedovoljna za pokrivanje osnovnih `ivotnih tro{kova“, ali ni to nije ubrzalo sporu proceduru dono{enja ovakvih, za radnike bitnih odluka.

Ovo re{enje o minimalnoj plati, done}e, sve je izvjesnije opet dr`ava, jer sindikati i poslodavci kao i uvek dosad nisu uspeali da usaglase svoje stavove. Sindikati tra`e da sat rada ko{ta 105 dinara, dok bi poslodavci pristali samo na pove}anje od jednog dinara, sa 95 na 96 dinara.

Kocku je pre svih baciti Ministarstvo finansija bez -ijeg aminovanja ni ovog puta ne}e mo}i ni{ta da se uradi. Oni }e da ka`u koliko ima novca, da li ga uop{te ima i do koje granice mo`e da se ide. U Ministarstvu finansija nam je re-eno da se tim povodom jo{

- **MIJATOVIĆ:** Minimalna cena rada ne pokriva ni osnovnu reprodukciju radnika
- **VLAISAVLJEVIĆ:** Odluku treba doneti konsenzusom sve tri strane u SES-u

uvek rade analize i procenjuju efekti zahteva poslodavaca i sindikata.

- Jo{ uvek se radi na tome, ali verujemo da }e za slede}u sednicu SES-a Ministarstvo imati predlog minimalne cene rada, ka`u u Ministarstvu za Forum.

Predstavnici sindikata i poslodavaca su svesni toga da se ni prethodna dva puta nisu dogovorili i da }e i sada odluka biti na dr`avi, koja, kako ka`u i jedni i drugi, „namerno odugovla-i“, jer `eli da dobije na vremenu i u{tedi koliko god je mogu}e, u situaciji kada privreda u na{ojoj zemlji pro`ivljava te{ke trenutke.

I dok se `eka odluka dr`ave, Srbija ne mo`e da se pohvali svojim minimalcem - sa 16.530 dinara mese-no na za-elju smo liste evropskih zemalja, a lo{iji od nas su jedino Albanci i Bugari, koji rade za 123 evra.

Strane 4-5f

Nekima je i minimalac misaona imenica: Sa protesta radnika Źelvoza

ANALIZA: Sindikati jo{ jednom preuzimaju deo socijalne uloge dr`ave

BUŠ ponovo spasava radnike

Strana 3f

U FOKUSU: Da li su {trajkovi motivisani borbom za o-uvanje pozicija sindikalnih -elnika

Liderska utakmica ili ne{ista igra

Strane 2-3f

TEMA: @ivot sa zaradama koje su i ispod zagarantovane u U`icu, Vranju, Novom Pazaru i Kragujevcu

Poslednja {ansa za zaposlene

Strane 4-5f

AKTUELNO: Sindikati izabrali Poseban kolektivni ugovor za pripadnike policije

Otvorena vrata za socijalni dijalog

Strana 6f

TRAGOM: Nemogu}nost sindikalnog organizovanja glavni problem medijskih radnika

Novinari {trajk pominju samo u tekstovima

Strana 6 f

FES INFO: Fondacija „Fridrih Ebert“ ove godine slavi 15 godina rada u Srbiji

Razvoj nemogu} bez dijaloga

Strana 7f

PREGLED: Socijalno-ekonomski faktor jedan od glavnih uzroka revolucija u arapskom svetu

Kap koja je pretila }a{u

Strana 7f

STUDIJA SLU^AJA: Niteks posle duge agonije dobio „istorijsku {ansu“ pod kapom Benetona

Nova fabrika bez starih radnika?

Strana 8f

Iscrpljivanje, stres i lo{i uslovi rada deo uzroka eksplozija u vojnim fabrikama

„Ljudski faktor“ sa 100 sati dodatnog rada

Strana 8f

Ne postoje ekonomski izvori za veće zarade u javnom sektoru, tvrdi Danilo [ukovi], direktor Centra za ekonomska istraživanja pri IDN

Država se koprcu u sopstvenoj mreži

PARAMETRI

- **ak** i da ima dobru volju da usliči sve uestalije zahteve za povećanje zarada koje se isplaćuju iz budžeta, vlada nema ekonomskih izvora iz kojih bi to mogla da obezbedi, kaže za Forum socijalni dijalog, direktor Centra za ekonomska istraživanja pri Institutu za društvene nauke Danilo [ukovi], koji je i član Saveta za borbu protiv korupcije. Osnovni problem je taj što ova vlada, ali i svi resori pre nje nisu ni započeli restrukturiranje javnog sektora, tako da su javni troškovi „prenaduvani“.

Ministarstva kao čitava vlada

Suković naglašava da je propuštena reforma javnog sektora pratio i stalni rast opšte potrošnje. Jedna od ilustracija za to jeste i podatak da gotovo svaki ministarski kabinet ima toliko savetnika, sekretara, pomoćnika i pratećeg osoblja da bi u normalnoj zemlji mogao i sam da funkcioniše kao čitava vlada. „Ali, u taj segment se ne dira jer je reč o partijskim kadrovima, koji ministrima i obezbeđuju poziciju na kojoj se nalaze. To otvara vrata korupciji i zatvara državu prema nezavisnim institucijama. U takvoj klimi iluzorno je očekivati velike strane investitore, ili da će se ovako osakaćena privreda oporaviti, kaže Suković.

- Ova vlada je stalno obežvala rast zarada, a one su realno smanjivane. Injenica je da su za poslednje dve godine troškovi života narasli najmanje za 30 odsto, a kada se najavljuje da je ovogodišnja inflacija biti oko 10 odsto, onda obežanja o platama koje je biti povećane za jedan, dva ili pet odsto, ne najavljuje povećicu, nego veliki realan pad. Iako je to jasno ekonomistima i većini zaposlenih, vlast i dalje izbegava da predstavi situaciju onakvom kakva jeste, jer se boji da se ne naruži rejting. Međutim, tako problem postaje još teži, kaže [ukovi] i podseća da na van-

redne prihode od privatizacije država više ne može da računava.

- Nivo zaduženosti veće je dostigao kritičan nivo od 45 odsto BDP-a javnog duga ili 80 odsto ukupnog. Uz to, ova kriza zaista je promenila svet, i krediti se više ne daju olako kao ranije. Jedina šansa za budućet, koji je vidljivo van partijama na vlasti, jeste prodaja Telekomu, iako je besmisleno što se to čini u vreme krize, objašnjava [ukovi].

Ne bi trebalo računati ni na to da je novac koji cirkulira u sivoj zoni može delom da se prevede u legalne tokove, a ne realno je očekivati da se privilegovane kategorije „biznisme-

na“ odreknu ekstra prihoda koji ostvaruju kroz „propuste“ u javnim nabavkama. Prema rečima našeg sagovornika, država se nalazi zatočena u mreži koja je gusto „protkana“ na relaciji izvršna vlast, tajkuni, sudstvo, tako da su male šanse da se bilo šta pokrene iz vrha.

- Kako ekonomskih izvora za povećanje budžeta nema, ukoliko vlast pod pritiskom zahteva za povećanje zarada popusti, biće to inflatorni udar i na tom talasu istopile se i zarade onih koji dobijaju povećice, dok je oni koji ostanu bez njih postati još siromašniji, zaključuje [ukovi]. M. N. S.

Da li su {trajkovi u javnim službama motivisani borbom za očišćenje pozicija sindikalnih

Nečista igra ili lidarska

Vesna Andrić

U FOKUSU

- **ak** i onima koji su prethodnih nedelja pažljivo pratili {trajkove, pretnje protestima i pregovore sindikata prosvete, zdravstva i policije sa vladom, više nije jasno ko i zbog čega još uvek protestuje i koliko para traži od vlasti.

Za jedne potpisani Protokol sa državom o povišici plata u ovoj godini još uvek važi, drugi su u međuvremenu povukli potpis sa tog dokumenta, treći su se navodno dogovorili sa vla-

nomskih veličina i da je vlada, kao u normalnim zemljama, naviknuta da pre usvajanja budžeta pregovara sa sindikatima, mislim da do ovog haosa ne bi došlo. Bilo bi protesta, bilo bi napetosti, što je očekivano kada je kolosalni, ali ne bi bilo ovakvog haosa, tvrdi Zoran Stojiljković, potpredsednik sindikata Nezavisnost i profesor Fakulteta političkih nauka u Beogradu.

I njegov kolega iz Granskog sindikata zdravstva i socijalne zaštite Nezavisnost Zoran Ilić navodi da su pad zarada za više od 30 odsto i teška ekonomska situacija prevagnuli da sindikati pođu na protestuju.

ŽIVANOVIĆ: Vođe ne mogu ništa bez podrške zaposlenih • **PAVLOVIĆ:** Organizatori štrajka bili i direktori • **ILIĆ:** Male zarade jedini razlog • **PLANČAK:** Demagoškim izjavama ne može se privući članstvo

dom, ali se procenat povećice krije, četvrti nastavljaju pregovore, peti prete radikalizacijom {trajka. U ovom haosu koji proteklih nedelja vlada međusindikatom - iji su članovi na državnim jaslama, otvorilo se i pitanje da li su „borbe“ oko procenta povećanja zarada motivisane željom sindikalnih lidera za poboljšanje materijalnog položaja njihovih članova ili se iza toga kriju interesi za očuvanje fotelja ili su čak politički motivisani.

- Gotovo sam siguran da ovi {trajkovi nemaju nikakvu političku pozadinu zbog same injenice da su politički akteri među sindikalcima, zaposlenima i građanima sa toliko niskim rejtingom, da to ne može biti motivacija za pokretanje {trajka. Da je bilo ozbiljnog dijaloga još jesenas oko makroeko-

- Ako dve godine plate nisu povećane i ako je za to vreme inflacija došla do 20 odsto, jasno je da je ovo socijalni bunt. Nemojte da se zanosite da lider bilo koje sindikalne organizacije može nešto da napravi, a da iza njega ne stoje zaposleni, kaže Tomislav Živanović, predsednik Granskog sindikata prosvetnih radnika Srbije Nezavisnost.

Na pitanje da li je sindikalno nejedinstvo u pregovorima dokaz teze da se rukovodstva bore da očuvaju ili ojačaju svoje pozicije, sagovornici Foruma ne kriju da ima i takvih motiva.

- Sigurno je da u pozadini ima lidarskih ambicija, ali otičegledno ima i politike, jer su u nekim gradovima gradonačelnici podržali {trajk prosvetnih radnika. U mnogim školama su i direktori organizovali {trajkove da bi pridobili ljude, jer im is-

ti-e mandat, ukazuje Branislav Pavlović, lider Sindikata obrazovanja Srbije.

Zoran Stojiljković smatra da je sindikalni pluralizam „sasvim normalna stvar, ako je korektan i ako se ne svodi na pokušaj da se nanese šteta konkurentima“.

- Sindikalna konkurencija je surovija nego partijsko-politička, jer su većini aktivista, na žalost, radna mesta odavno ugađena i ako ne prođu u sindikalne utakmice za svoju funkciju, oni su bukvalno socijalni slučajevi.

Oni nisu na državnim jaslama kao partijska klijentela. Može da se u tome može naći malo potrebe da se bude radikalniji ili kooperativniji, ali nekoliko stotina, ne preterano ugodnih sindikalnih fotelja, sigurno nije razlog za sindikalni pluralizam, smatra Stojiljković.

I sociolog Milan Nikolić ocenjuje da je normalni deo sindikalne borbe ako lider, pokušavajući da postigne neke ciljeve za organizaciju, pokušava da i sebe „digne“, u smislu većeg rej-

Mandati (ni)su na izmaku

Povodom spekulacija da je pozadina cele priče i to što pojedinim predstnicima sindikata uskoro ističu mandati, u Nezavisnosti tvrde da je „bitka za liderstvo završena“, odnosno da su održani kongresi i izabrana rukovodstva. Branislav Pavlović, kome mandat ističe u aprilu, kaže da bi po toj logici za njega bilo bolje da je nastavio štrajk, a Branislava Plančak, koja je takođe pri kraju mandata, navodi da se neće ponovo kandidovati i da je time dokazala da joj nije cilj da zadrži sindikalnu fotelju.

@arko Kora}, predsednik Socijaldemokratske unije, o „višku“ pragmatizma u srpskom višestranačju

Evropske integracije kao zamena za

Snežana Čongradin

RAZGOVOR

- U Srbiji su ideologije mrtve, odnosno živimo u potpuno neideološkom vremenu. Uostalom, ova država je u svojoj istoriji imala samo jednu snažnu i razvijenu ideologiju, a to je nacionalizam. Druge su bile prilično slabe ili nerazvijene. Sve stranke koje su bile na vlasti u Srbiji, uspele bi da se nađu na tim pozicijama, koristeći veliki deo nacionalističke retorike. Izuzetak su srpski komunisti u okviru SFRJ posle 1945. godine, ali to je posebna priča, kaže u razgovoru za Forum @arko Kora}, predsednik Socijaldemokratske unije, po-

vodom ideoloških nedoslednosti na političkoj sceni Srbije.

• **Da li je moguće kod nas konačno razlikovati stranke po ideologiji?**

- Stranke u Srbiji danas je moguće ponovo razlikovati samo prema njihovoj distanci prema nacionalizmu. Sve ostalo je više fiktivna razlika.

• **Koje su to odlike koje čine neku stranku ideološkom?**

- U Srbiji ima mnogo više stranaka nego političkih programa. A programi se po pravilu ne realizuju u praksi. Naše političko ponašanje skoro potpuno određuje politički pragmatizam. Kako odna uspeli na izborima ili privući članove. Dakle, po mom mišljenju, ljudi se ne udružuju iz ideoloških, već vrlo pragmatičnih ciljeva. Uostalom, Srbija ima i stranku

koju vodi već osam godina lider iz zatvora, kao i ljude na vlasti koji su formirali većinu stranaka. Gde u Evropi to još imate?

• **Da li se zalaganje za evropske integracije može definisati kao nešto što je proisteklo iz stranačke ideologije?**

- Zalaganje za evropske integracije je zamena za ideologiju. To samo pokazuje nedostatak političke vizije. Ogroman broj problema koji se pojavljuje na putu evropskih integracija, ovde se odbacuje kao nebitan. A, upravo bi se na tom pitanju pojavile stvarne političke razlike. Put u evropske integracije se na žalost, vidi kao neprotivno. SRS i DSS su po meni stranke protiv evropskih integracija i to i jeste njihova jedina ideološka osnova.

• **Da li dve najveće partije na domaćoj političkoj sceni imaju onda istu ideologiju?**

- DS i SNS su različite stranke, s obzirom na biračko telo i način nastanka. One nisu iste, ali isto teže, prikuplja-

nju mogućih glasova u centru političkog života. To su tipične „bezideološke“ stranke, koje vodi pragmatizam političkog života. Zato su i sa konkurenti a sa, mogući saveznici. Ali, mislim da su njihove razlike znatno veće nego što se čini. Nije isto „umiveni nacionalizam“ i istorija zalaganja, ponekada vrlo mlakog i protivno, za demokratsku Srbiju. U ovom trenutku, ove dve najveće stranke pokrivaju dve trećine biračkog tela u Srbiji. Mislim da je došlo do velikog iznenađenja, kada budu otkrile da je sudbinu sledećih izbora odrediti nepredeljeni birači i njihovi nezadovoljni članovi.

• **Da li je ideologija ta koja je upričila da, posle svih nedelja koja su**

~elnika, a posledi-no i za preotimanje ~lanstva

utakmica

na godina i to ne bi bilo pametno za njihov opstanak, optimisti-an je Pavlovi}.

Zanimljivo je da se GSPRS Nezavisnost u ovom {trajku pojavljuje kao jedan od glavnih pregovara-a, iako mu, ranije Unija, a sada Sindikat obrazovanja, osporavaju reprezentativnost. Lider GSPRS Nezavisnost Tomislav @ivanovi} odgovara da „u svakom trenutku sme da doka`e reprezentativnost“.

- Da li mislite da redovnom profesoru naknada za sindikalne aktivnosti donosi veliku korist? Ja`elim da podignem instituciju sindikata na onu kakva je u svetu, ka`e @ivanovi}, uz opasku da se iza nejedinstvenog nastupa sindikata prosvetara krije „interes pojedinih lidera koji rade ili su radili za dr`avu, jer va`i geslo - jednom dr`avni, uvek dr`avni“.

Bez obzira na me|usobne sukobe, sagovornici Foruma ne o-ekuju zna-ajne transfere ~lanstva. Branislav Pavlovi} demantuje navode Unije sindikata prosvetnih radnika da je od po-etka {trajka vi}e od 100 {kola, ~lanica Sindikata obrazovanja, pre{lo u suprotni tabor. Pavlovi} dodaje da je nakon potpisivanja protokola o ceni rada bilo najava da je pojedini ~lanovi istupiti, ali da jo} nema informacije da li je neko to i u-inio.

Branislava Plan-ak, predsednica Sindikata zaposlenih u zdravstvu i socijalnoj za{titi Srbije ocenjuje da najave pojedinih sindikata da je {trajkovati i da je zatvoriti domove zdravlja slu`e da bi se lideri tih organizacija opravdali pred ~lanstvom. Ona isti-e da se takvim demago{kim izjavama ne mo`e privu}i ~lanstvo drugih sindikata, jer zdravstvo ne mo`e da stane.

U {trajkovima nedostaje solidarnost: Sa jednog protesta zaposlenih u zdravstvu

tinga i bolje prepoznatljivosti.

Nejedinstvo i podele me|u sindikatima obrazovanja Branislav Pavlovi} iz Sindikata obrazovanja Srbije ocenjuje kao „rivalstvo zasnovano na priljovaj igri“. Pavlovi} dodaje da je Unija sindikata prosvetnih radnika „koja je sto`er okupljanja druga dva mala sindikata, od po-etka imala cilj da pridobije ~lanstvo“.

- Njima nije bio cilj da ne{to dobiju, jer ne bi tra`ili pove}anje bud`eta od 20 milijardi dinara. Ljudi koji sede u Uniji nisu ba} finansijski nepismeni da ne znaju da to ne mo`e, nego su samo hteli da motivi{u ljude da u|u u {trajk i da teraju {to dalje. Protokol koji smo potpisali je dobitak u odnosu na ono {to je ponudila dr`ava. Mislim da nas ne}e prevariti, jer je predizbor-

ideologije

po~inile klerofa{isti~ke grupe, one sada budu u prilici da osnivaju stranku?

- Odlaskom SNS sa krajnje desnice, pojavile su se stranke koje `ele da popune taj prostor. One nisu u stanju ni da

cije bira-kog tela i prestanka rata. Zatvoreni svet njihovih tribina i nasilje koje javno demonstiraju ograni-ava ih u razumevanju stvarnosti. Sa stadiona, internet portala i tribina o veri, misle da je ula-

Zaboravljene osnove iz programa

● **Kako stranke u Srbiji brane svoju ideolo{ku osnovu?**

- U Srbiji skoro nijedna politika stranka ne brani dosledno svoju ideolo{ku osnovu iz programa. Monarhisti~ke stranke se prakti~no ne zala{u za monarhiju, socijalisti~ke su vodile {ovinsti~ke ratove, a liberalno-demokratske, ~esto otvoreno podr{avaju nacionalisti~ki projekat. Samo su neke manje stranke koliko-toliko dosledne u odbrani svog programa.

postave klju-no pitanje, za{to je SNS uop{te oti{ao iz tog prostora. One su ograni-ene {ovinsti~kom mr`njom i klerikalnim ambicijama. Ne vide da je do{lo do izvesne evolu-

zak u politiku prirodan. Uveri}e se u suprotno. Ali je klju-no pitanje ko im daje podr{kku. I kakva je uloga sli-nih grupa iz Rusije u njihovom formiranju.

Vlast nespremna u borbi za smanjenje poskupljenja hrane

BUŠ ponovo spasava

RANKA SAVIĆ: Sve veća pomoć sindikata ugroženima ● PANOVIĆ: Vlada ignoriše predlog socijalnog paketa u energetici ● CVRKOTIĆ: Pravo rešenje bila bi izrada socijalnih karata

Mirjana N. Stevanović

ANALIZA

Prema podacima Zavoda za statistiku, potro{a-ke cene u januaru ove godine vi}e su za sedam odsto u odnosu na avgust 2010, dok je rast cena hrane bio gotovo 11 odsto. Ve}ina potro{a-a, suo-ena i sa drugim izdacima i sve tanjim platnim kovertama, tvrdi da ku}ni bud`eti vi}e ne mogu da podmire ni najosnovnije potrebe.

Talas poskupljenja koji je za poslednjih {est meseci pre-rastao u cunami, po-eo je da se formira najpre pro{log leta samo na zelenim pijacama, a sada prakti-no nema `ivotne namirnice koja nije drasti-no poskupela. Najgore je to {to se skupo}i hrane zasad ne vidi kraj - mogu}e je o-ekivati neko smirenje cena tek na leto, i to u zavisnosti od rodnosti ove godine. Upravo kada je ovaj tekst zavr{avan, osvanule su jo} jednom nove cene hleba, koji je time za kratko vreme u vi}e skokova poskupeo sa tridesetak na 55 dinara.

- Nisu potrebne statisti-ke analize da bi se zaklju-ilo koliko je standard potro{a-a pao u poslednjih {est, a posebno u dva meseca ove godine, obja-njava za Forum Goran Papovi}, predsednik Nacionalnog udru`enja potro{a-a.

On isti-e da samo -injenica da je potro{a-ka korpa za ~etvoro-lanu porodicu sredinom leta iznosila oko 30.000 a sada, po novoj metodologiji za tro-lanu jedva da su dovoljne 52.000 dinara, govori o tome sa koliko je muka suo-en potro{a-.

- @ivot je sada za oko 60 odsto skuplji, a dodatni problem je to {to su cene osnovnih na-

U takvoj situaciji, i sindikati se sve ~e}e vra}aju davno prevazi}enoj funkciji organizacije koja se bavi povoljnom nabavkom robe za svoje ~lanstvo. I mada ve} dve decenije poku{avaju da se distanciraju od imid`a distributera BU[paketa (bra{no, ulje, {er), pod pritiskom borbe za pre`ivljavanje, sve ~e}e priska-u u pomo} svojim ~lanovima.

- Prema podacima MMF-a, tek svaki 17. poslodavac u Srbiji ispla}uje zaradu redovno, dok istovremeno nema te `ivotne namirnice koja nije primetno poskupela. Prose-no cene hrane su u poslednje vreme rasle po stopi do 10,7 od-

Igre monopolista i vlasti preko radničkih leđa: Iz jedne prodavnice

sto, dok je za pojedine, ali najva`nije „ku}ne“ artikle, poput sve`eg mesa, ulja, sira, jaja i `itarica sada neophodno i do 70 odsto novca vi}e nego u pro{loj sezoni, ka`e Ranka Savi}, predsednica Asocijacije slobodnih i nezavisnih sindikata.

Obi-no se to koristi za „pokri-vanje“ nagomilanih ra-una za struju ili neke druge obaveze, ka`e predsednica ASNS.

- Uz takvu politiku Ministarstva rada i vlade, sindikati imaju male {anse da na pravi na-in za{tite svoje ~lanstvo, zaklju-uje Ranka Savi}.

U Samostalnom sindikatu Srbije ka`u da funkcija robne i nov-ane pomo}i u osnovnim organizacijama nije zamrla to-kom poslednje dve decenije, ali da su sada, zbog sve te`eg polo`aja radnika, prinu|eni da u tom poslu budu mnogo aktivniji.

- Taj sistem ponovo se vra}a, jer je stanje u metalnoj industriji takvo da ne omogu}ava normalno pre`ivljavanje. Pravo re{enje bila bi izrada socijalnih karata radnika, ali o tome se predugo samo pri-a. U me|uvremenu, jasno je da sa prose-nom platom u na{o}j grani od oko 23.000 dinara, radnik ne mo`e da plati osnovne tro{kove ishrane, da izmiri komunalije i sve ostale izdatke, pa sve organizacije koje to mogu, trude se da nabave bar neke `ivotne namirnice, na {to du`i rok pla}anja. Naj-~e}e se na taj na-in obezbe|uje ishra-

na, ali ~esto se uska-e i kad je potrebna nabavka lekova ili neka druga pomo}, ka`e Ljubodrag Cvrkoti}, predsednik Odbora metalaca u Samostalnom sindikatu Srbije.

I u UGS Nezavisnost priznaju da ih je sve te`i `ivot radnika nagnao da se ponovo i intenzivnije bave i obezbe|i-

vanjem nekih osnovnih namirnica, po ni`im cenama ili du`im rokovima otplate.

- Mi se zala`emo da toga bude {to manje, jer moje iskustvo govori da se preko sindikata distribuira roba sumnjivog kvaliteta. Posebno je to osetljivo ako se radi o `ivotnim namirnicama, vi|ao sam polutke iz robnih rezervi, koje su ko zna koliko stajale i ve}e meso promenilo boju, i ja se ne bih usudio da svom ~lanstvu ponudim takav aran`man. To i nije su{tina rada sindikata, niti je pravi vid pomo}i zaposlenima. Na{a uloga bila bi da se izborimo za redovne plate, za ni`e cene, samo {to mehanizmi za to ne postoje, ka`e Milorad Panovi}, predsednik Granskog sindikata hemije, nemetala, energetike i rudarstva Nezavisnost. On dodaje da je taj sindikat izradio predlog socijalnog paketa u energetici, koji je prihva}en i u Evropskoj energetskoj zajednici, a omogu}io bi ve}e benefite socijalnim kategorijama.

- Na`alost, vlada nas iz tih pregovora isklju-uje, iako sama nema pravo re{enje za nastalu situaciju, pa svi nastavljam da se kuvamo u istom loncu, tvrdi Panovi}.

Nova natezanja u pregovorima oko promene najniše cene rada verovatno će trajati

Ulice: Poslednja radnička ansa

Nenad Kovačević

Prema proceni Veća Samostalnog sindikata za Zlatiborski okrug, od 5.430 zaposlenih kod privatnih preduzetnika u Ulicu, više od polovine su na minimalcu od 16.500 dinara. Međutim, polovini od tog broja, poslodavci mesecima ne isplaćuju ni taj iznos, pa su radnici prinuđeni da pokrenu sudske sporove koji traju veoma dugo. Ima i onih „biznismena“ koji, primera radi, u minimalnu zaradu ura-unavaju naknadu za topli obrok i prevoz, pa čak i onih koji isplaćuju samo deo minimalca, a ostatak zadržavaju za sebe. Predsednik tog sindikata Petra (in Drulovi) u razgovoru za Forum ističe da se redovne mesečne plate isplaćuju u preduzećima poput Valjaonice bakra, Impol Sevala, Puteva, Jedinstva, Sretna Guduri, Prvog partizana, ali u manjim privatnim firmama, radnjama, kioscima, trgovinama, ugostiteljskim objektima i medijama, zaposlenima se duguju minimalne zarade od tri do šest meseci.

- Poračavaju je jeste to da je u odnosu na prošlu godinu, u januaru ove godine za osam odsto povećan broj radnika u Ulicu koji nisu mogli da overe zdravstvenu knjižicu, jer im poslodavac nije uplatio doprinose. Kako bi se rešio taj problem, inicirali smo razgovore sa predstavnicima lokalne samouprave i Filijale Fonda za zdravstveno osiguranje, jer ne shvatljivo je da neko u 21. veku nema zdravstveno osiguranje, isti-e Drulovi).

- Minimalna cena rada do sada je bila 95 dinara po radnom času, a to je veoma malo, pošto je vrednost potrošene korpe 46.000 dinara, a osnovne životne namirnice svakodnevno poskupljuju, navodi naš sagovornik. On objašnjava da je

Retke firme gde se ne razmišlja o minimalcu: Valjaonica bakra u Sevojnu

zbog ekonomske krize ponuda radne snage ogromna, pa se radnici gr-evito bore za radno mesto, nadajući se da će im biti uplaćeni doprinosi za radni staž i zdravstveno osiguranje, te da zbog toga pristaju na svakojake ucene poslodavaca.

- Minimalac je ipak neka vrsta sigurnosti i nada radnika da će nakon utvrdjenja preduzeća koje im nije isplaćivalo zarade, nekako uspeti da preko suda naplate dugovanja. Da nisu zagarantovane minimalne zarade, radnici ne bi dobili ništa, a ovako imaju bar pravi osnov za tu bu, kaže Drulovi i isti-e da takvi sudski sporovi traju veoma dugo i da se često dešava da radnici ne budu obećeni, jer je u toku sudskog procesa preduzeće u kome su radili zatvoreno, ili je pokrenut stečaj.

- Neverovatne stvari čine ti kvazipreduzetnici, a radnici sve to trpe, odugovlače da ih tuče, jer im poslodavci poručuju da je tu bama uništiti firmu i da je ostati i bez minimalne zarade. Mnogi radnici javljaju

nam se veoma kasno, jer se takva preduzeća ukidaju, odlaze u stečaj ili im je imovina pod hipotekom, kaže Drulovi, navodeći primer „Mode“ iz Kosjerića sa kojom su radnici bili u sudskom sporu tri godine zbog neisplaćenih minimalnih zarada, a kada je bilo izvesno da je sudski spor dobiti, preduzeće je naprasno otišlo u stečaj. Veliki problem je i taj (to vlasnici malih preduzeća, kako navodi Drulovi), „ne dozvoljavaju radnicima da se sindikalno organizuju, pa im prete otkazima ako potpišu sindikalne pristupnice“.

- Zaista je konačno došlo vreme da pravna država počne da funkcioniše, sudski sporovi moraju da traju mnogo kraje, ali i radnici moraju da budu svesni da bi trebalo na vreme da reaguju, pa i da tuče poslodavce za neisplaćene minimalne zarade, deo je rešenja koje nudi sagovornik Forumu.

Kragujevac: „Srećni“ sa dvadesetak hiljada

Zoran Radovanović

U Kragujevcu, ali i širom, u celoj umadiji minimalne zarade uglavnom primaju zaposleni u firmama koje se bave industrijskom proizvodnjom ili radnici u građevinskom i trgovinskom sektoru.

Takve zarade mahom primaju i zaposleni u privatizovanim preduzećima i u privatnim trgovinskim lancima i radnjama. S druge strane, činjenica je da mnogi radnici primaju plate ispod ili oko 20.000 dinara. Apsurdno je i to da je dosta zaposlenih koji primaju i ispod minimalnog iznosa, a da zvanično nisu na računima minimalca.

Prema nepotpunim podacima Saveza samostalnih sindikata u Kragujevcu, ko-

ji svojim delovanjem pokriva sve opštine umadijskog okruga, minimalne zarade zvanično prima tek 5.000 do 6.000 zaposlenih. Takve plate imaju zaposleni u privatizovanim fabrikama nekada značajne kragujevačke industrije Filip Kljajić Metal industry, FKK industry, zatim Tehnika Kurelja (nekadašnja Zastavina fabrika Proleter), Livnici Topola, umadija DES, Zastava autodelovi u Knižu, Zastava tapacirnici, kao i u građevinskim firmama Ratko Mitrović i Kazimir Veljković, trgovinskoj firmi Srbija, kao i u gotovo svim malim trgovinskim radnjama. U njima zaposleni za maltene danovni rad primaju izmeđ u 10.000 i 15.000 dinara mesečno.

- Evidentno je da su u najgorem položaju zaposleni u realnom sektoru, odno-

sno u firmama koje se bave industrijskom i drugom proizvodnjom, (to je direktna posledica nepostojanja strategije industrijskog razvoja zemlje u poslednjoj deceniji i pogrešnog koncepta privatizacije. Kada je situacija u realnom sektoru takva, onda ne čudi da je stanje u sektoru usluga, kada je materijalni položaj radnika u pitanju često još gore. U trgovini na primer, gde su zarade ispod svih kriterijuma, kaže za Forum Jugoslav Ristić, predsednik Saveza samostalnih sindikata u Kragujevcu.

Međ u firmama u kojima zaposleni nisu zvanično na računima minimalne zarade, a zarađuju oko 20.000 dinara mesečno, odnosno tek nešto više od minimalca, izmeđ u ostalih su i poznate svetske kompanije kao (to su južnokorejska Jura korporacija, koja ima fabriku u Račici Kragujevačkoj, a čiji radnici mesečno zarađuju oko 22.000 dinara.

U toj grupi preduzeća je i austrijski Krono (pan koji radnike u svom pogonu u Lapovu plaća po dvadesetak hiljada dinara. Toliko zarađuju i radnici u kragujevačkoj firmi Arena motors (nekadašnja Zastava promet), u Elvodu, 21. oktobru...

U najgorem položaju su ipak zaposleni u umadijskim preduzećima koja su u stečaju i radnici onih preduzeća koji faktički još uvek rade, a mesecima ne primaju ni garantovane zarade. U toj kategoriji su na stotine zaposlenih u GIK 1. maj iz Lapova, u Metal Sistemima iz Kragujevca, Kolektivnu iz Aranđelovca, Centru za strnažita...

Prosek jedino dovoljno „daleko“ od najniže cene rada u namenskoj industriji: iz pogona Zastava oružje

Minimalna

MIJATOVIĆ: Minimalna cena rada ne pokriva ni osnovne

● VLAISAVLJEVIĆ: Odluku treba doneti

Ljiljana Bukvić

TEMA MESECA

Nastavak sa 1. strane

Potpredsednik Saveza samostalnih sindikata Srbije Milorad Mijatović kaže za Forum da je minimalna cena rada trebalo da bude promenjena još 1. januara, ali da se, kako sada stvari stoje, izgleda neće desiti do kraja marta ili početka aprila.

- Minimalna cena rada je kod nas zaista veoma niska i ne pokriva osnovnu reprodukciju radnika, koji sa takvim prihodom jedva mogu da prehrane sebe, a kamoli svoje porodice, isti-e Mijatović.

Minimalne zarade

Bugarska	123
Rumunija	157
Srbija	157
Hrvatska	381
Slovenija	748
Turska	385
Portugal	566
Španija	748
Grčka	853
Luksemburg	1.758

*izvor Eurostat

On napominje da sindikati traže 105 dinara, (to je cena koja se donekle uklapa u njihovu računovodstvenu minimalnu cenu rada, ali da je minimalac treba da prati rast inflacije i da bude otprilike na granici jednog evra. Najviše problema stvara Vlada, isti-e naš sagovornik, jer je ona ta koja je projektovala cenu od 97 dinara za ovu godinu.

- Nas najviše iritira to (to se kasni i (to je država da odluči tek krajem marta ili u aprilu. To rade namerno da bi izbegli isplate zaposlenima u javnom sektoru, na-

Teško i do zagarantovanog iznosa plata: Sa protesta rad

pominje Mijatović. On podseća da je potrošnja korpa danas u Srbiji oko 52.000 dinara, a prosečna plata oko 33.000 dinara, (to znači da su za prehranjivanje porodice potrebne tri minimalne zarade, kaže Mijatović) koji je ubeđen da je kao i ranije izostati dogovor na SES-u u vezi sa ovim pitanjem i da je vlada po Zakonu doneti odluku o tome kolika je da bude minimalna cena rada.

HNER Nezavisnost o zahtevima

Promašeni model kolektivnih ugovora

VESIĆ: Ponudićemo svoju varijantu tarifnih ugovora

Gojko Vlaović

POVODOM

Nezadovoljstvo zaposlenih u najvećem termoenergetskom gigantu, Privrednom društvu TE Nikola Tesla u Obrenovcu kulminiralo je najavom štrajka vezanog za zahtev da im poslovodstvo kompanije isplaćuje naknade za rad u smeni u skladu sa članom 108 Zakona o radu. Nisu samo nezadovoljni radnici u TENT-u, već istovremeno zbog istog zahteva više od 900 radnika iz Rudarskog basena Kolubara i drugih privrednih društava u EPS-u traže svoja prava preko sudova.

U Granskom sindikatu hemije, nemetala, energetike i rudarstva Nezavisnost tvrde da su radnici EPS-a sve nezadovoljniji zaradama, uskraćivanjem prava na isplatu toplog obroka i regresa.

- Problem je pre svega u promašenom modelu Kolektivnih ugovora koji su na brzini, za samo pet dana zaključeni u svim privrednim društvima u EPS-u - objašnjava Dragan Vesić, sekretar Granskog sindikata, hemije, nemetala, energetike i rudarstva Nezavisnost.

On dodaje da rukovodstvo ovog sindikata više od pet godina ukazuje na potrebu rešavanja problema naknade za rad u smenama, a povodom zaključenih kolektivnih ugovora po privrednim društvima u JP EPS, a obratili su se za mišljenje Ministarstvu rada, ukazujući na čitav niz propusta i naročito na diskriminatorske odredbe.

- Bez obzira što je Ministarstvo potvrdilo ispravnost naših primedbi, nije bilo promena sve dok sudovi nisu potvrdili da presuđuju u korist radnika, koji su tražili isplatu naknade. U razgovorima sa direktorima privrednih društava RB Kolubara i TE KO Kostolac, uka-

do kraja marta ili početka aprila, a odluku će po svemu sudeći doneti Vlada Srbije

Radnici na ledu

novu reprodukciju radnika, a kamoli njegove porodice...
eti konsenzusom sve tri strane u SES-u

Foto: Beta

ti ne) e odustajati od cene rada od 105 dinara, ispod koje ne bi trebalo i) i, ali se pla) i da i ovog puta ni sindikati ni poslodavci ne) e odlu-ivati.

- S obzirom na to da sindikati nisu jedini koji o tome odlu-uju, jer je tu i Unija poslodavaca sa svojim stavom i zahtevima, mislim da)e se i sada desiti to da dr`ava donese odluku. Mislim da to ne bi trebalo tako da se de}ava, ve} da svaku odluku treba doneti konsenzusom, napominje Vlasisavljevi}.

Da)e se dobro poznati scenario prilikom odlu-ivanja o minimalcu ponoviti i ovog puta, tvrdi i portparol Unije poslodavaca Srbije Dragoljub Raji}.

- Ministarstvo finansija jo} nije iza}lo sa predlogom, ali o-ekujem da)e to da uradi. Opet)emo imati situaciju kao i prethodna dva puta pro}le godine da dr`ava odlu-uje, isti-e Raji}. On ka`e da ne zna za koliko je vlada spremna da podigne cenu, ali da je „prema nekim podacima u koje su imali uvid cifra koju bi dr`ava mogla da izdvoji za sat vremena rada po zaposlenom 97 dinara“.

- I takvo pove}anje ko}talo bi dr`avu oko milijardu dinara i pitanje je da li bi i koliko prostora u bud`etu bilo i za tu povi}icu, napominje na} sagovornik. On ka`e i da je Srbija jedina zemlja u kojoj se minimalna cena rada koriguje dva puta godi}nje i da je predlog sindikata da se to radi jednom godi}nje dobar, ali da privreda u Srbiji to sad ne bi mogla da izdr`i.

- Situacija je lo}a u privredi, stanje je izuzetno te}ko i oko 40 odsto preduze}a kasni sa isplatom zarada vi}e od 60 dana. Svako pove}anje cene rada ve}e od inflatorne razlike bilo bi veliki dodatni udarac na privredu, napominje Raji}.

Poslednje pove}anje minimalne zarade bilo je u novembru pro}le godine. Tada je cena sata rada pove}ana na 95 dinara, iako su sindikati tra`ili 100 dinara, a poslodavci su insistirali na broji od 93 dinara.

ma radnika TE „Nikola Tesla“

Kolektivnog ugovora

ora, koja se bazira na iskustvu iz razvijenih zemalja

zali smo na mogu}e opasnosti odlaganja re}avanja pitanja naknada za rad u smeni, naknada za regres i topli obrok i dobili smo potvrdu da je re- o zaista krupnom problemu koji se mora hitno re}avati na nivou posloводства EPS-a, pa i Vlade Srbije. Zahvaljuju}i našim argumentima u pogledu neophodnosti promene modela kolektivnih ugovora, trenutno se na nivou posloводства EPS-a razmatra verzija kolektivnog ugovora koji je ponudila radna grupa iz privrednog društva TE KO Kostolac. Bez obzira što mi jo} nismo uklju- eni u dijalog oko promene modela kolektivnih ugovora, mi)emo narednih dana ponuditi svoju varijantu tarifnih ugovora, koja se bazira na iskustvu naših kolega iz Nema-ke i drugih razvijenih zemalja, nagla}ava Vesi}.

Prema njegovim re-ima GS HNER Nezavisnost je jedini stao iza zahteva zaposlenih koji rade u smenskom ci-

klusu, zastupa ih pred sudovima, i ukazuje na štetnost kolektivnih ugovora zaklju- enih u privrednim dru}stvima EPS. Kakvi su to kolektivni ugovori, pita se Vesi}, kada u njima nisu definisane i ugovorene zarade, regres, topli obrok, naknade za smenski rad.

- Zbog pove}anog nezadovoljstva zaposlenih uputili smo zahtev za hitan sastanak sa generalnim direktorom i predsednikom Upravnog odbora EPS. Ukoliko odbiju zahteve, mi)emo o tome obavestiti Sekretarijat Energetske zajednice u Be-u i srpsku javnost. Posloводство EPS-a je u obavezi da poštuje odredbe Akcionog plana za re}avanje socijalnih posledica Energetske zajednice, tripartitnog dokumenta koji je vlada usvojila početkom oktobra 2009. i koji poslodavce u EPS-u obavezuje da unaprede socijalni dijalog i kolektivno pregovaranje sa sindikatima, zaklju-uje Vesi}.

Vranje: Kao dobitak na lutriji

Vojkan Ristić

- Radim u menja-nici i moja primanja su izme| u ~etiri i pet hiljada dinara, o zagarantovanom minimalcu i osiguranju ne smem ni da sanjam. Lekarske pregle-da pla}am sama, ka`e za Forum jedna od radnica u Vranju koja je „zaposlena“ ili bolje re}i privremeno anga`ovana u privatnom sektoru. Sli-na je situacija i u ovda{njim kafi}ima.

- Radim za 500 dinara dnevno svakog drugog dana, pa mese-no mogu da namaknem 7.500 dinara. Radimo nekoliko kolegistica i ja pa to vlasniku kafi}a daje mogu}nost da ne pla}a dr`avne obaveze sli-na je dijagnoza devojke koja radi u jednom od ovda{njih kafi}a.

Po ovim, ali i mnogim drugim primerima sa juga Srbije, ovde je o-igledno da bi mnogima obavezuju}a najni`a cena rada bila kao dobitak na lutriji. Za Novicu Miti}a, poverenika UGS Nezavisnost iz P-injskog okruga bespredmetna je pri-a o tome da vlada usagla}ava minimalnu cenu rada kada

ni privatna ni dr`avna preduze}a to ne po}tuju.

- Realno bi bilo objaviti spisak svih ugostitelja, obu}ara, trgovaca pa i stomatologa u Vranju koji pla}aju taj iznos. No, bez adekvatnih sistema kontrole na nivou inspeksijskih i drugih dr`avnih organa to je nemogu}e. Sve to izgleda kao formalizovani broj nov-anica, koji je samo cifra ali ne i nominalna realnost, navodi Miti} za Forum. On je spreman da ovo pitanje kao sindiklani funkcioner pokrene i na nivou gradskog parlamenta, ali ne ose}a institucionalnu podr}ku centralne vlasti.

- Sve bi bilo druga-ije da dr`ava iza propisanih stavki stoji i kontrolnim mehanizmima, navodi poverenik UGS Nezavisnost.

Sli-no mi{ljenje ima i Sne`ana Veli-kovi}, poverenica ASNS koja navodi da se radnicima u Kopmaniji Jumko, koja je u ve}inskom dr`avnom vlasni}tvu ispla}uju zarade od pet do devet hiljada dinara, a da pri tom oni ne dobijaju redovne {tampane obra-une o svojim zaradama, {to je obaveza poslodavaca.

- Do}li smo u korozivnu socijalnu situ-

aciju u kojoj se svako zadovoljava i onim {to je daleko ispod minimalca koji je propisala dr`ava. Na papiru stoji jedno, a za ma}inom i u `ivotu to je potpuno druga-ije. To je pravi primer da sistem ne funkcioniu}e, navodi Veli-kovi}eva.

Sli-a je situacija i u op{tini Vladi-in Han, gde blizu pet hiljada radno sposobnih ~eka na posao. To daje mogu}nost da poslodavci koriste ovakvu situaciju pa tako nezaposleni pristaju na pricip „daj {ta da}“ i tako jedva pre`ivljavaju. Op{tina Pre{evo sa preovla|uju}im albanskim stanovni}tvom je najmla|a u Srbiji sa prosekom ispod trideset godina. Mladi sede u kafi}ima.

- Moja plata je tajna. To je dogovor sa gazdom i o tome ne smem da pri-am, ka`e mlada Albanka koja radi u bakalnici. U pre{evskom sindikatu nemaju ni podatke o broju nezaposlenih, a kamoli o onima koji (ne)primaju minimalac.

- U novoj smo fazi feudalizma, a na to nas tera dr`ava, ka`e Ned`at Beljulji, vlasnik privatne Kompanije Elhan komerc iz Bujanovca, koja uplo}java pedesetak radnika i bavi se trgovinom i gra|evinarstvom. On ocenjuje da u zimskoj sezoni nema na-ina da radnicima isplati redovne zarade.

- Sada se zadovoljavaju „d`eparcem“, no to meni, kao dugogodi{njem preduzetniku, stavlja kamen u `eludac. Vlada mora da obezbedi mehanizme za sprovo|enje onoga {to ne sme da bude samo brojka, ka`e Beljulji.

Nove spahije i rad na crno

Predsednik opštine Valdićin Han Nenad Mitrović problem vidi u nedovoljnoj efikasnosti inspekcije rada i navodi činjenicu da bi samo u ovom gradu „preko noći“, uz primenu zakonskih normi posao moglo da dobije najmanje sto mladih ljudi. Mitrović iznosi da bi suzbijanjem rada na crno u državni budžet moglo da se slije sto milijardi dinara. „To možemo učiniti i tako što ćemo napraviti regionalnu rotaciju - da inspektori sa juga rade na severu Srbije, oni sa istoka na zapadu i tako da povećaju disciplinu poslodavaca, koji su u ovom trenutku u rangu spahija iz doba Turaka“, precizira Mitrović.

Foto: Beta

Novi Pazar: Razlika na ruke

Slađana Novosel

U ovom gradu je postalo pravilo da zaposleni i nekada zaposleni svoja prava poku}avaju da ostvare protestima, ali tek kad zaprete radikalizacijom i po-nu da prelaze sa re-i na dela, re}enja po-inju da se tra`e. Tako je bilo i pre mesec i po dana kada su zaposleni u Komunalnom preduze}u u `isto}a bili u generalnom {trajku. Jedan od razloga za nezadovoljstvo bile su uplate doprinosa na minimalnu zaradu za deset meseci. U poslovodustvu te firme su obja}njavali da novca vi}e nije bilo.

Tek kad su se gradska uprava i rukovođstvo preduze}a pismeno obavezali da)e u roku od nekoliko meseci ispuniti zahteve, {trajk je prekinut. Isplata minimalnih zarada u Novom Pazaru je ~esta. Koliko ljudi je na minimalcu niko ne zna. U povereni}tvima ASNS i Nezavisnosti ka`u da takve podatke imaju njihove centrale, ali potvr|uju da radnici iz firmi gde se pre`ivljava na minimalcu imaju problema kada odlaze u penziju. U re}enjima o visini penzije, bez obzira na to {to

odlaze u „punu“ penziju, pi}e da su primanja ni`a od onih dok su radili.

- Te}ko se utvr|uje broj ljudi koji primaju minimalne zarade, jer to ne prijavljuju. To je posebno karakteristi-no za ovda{nje privatne firme koje svojim zaposlenima preko ra-una ispla}uju minimalne plate i na to obra-unavaju doprinose, a razliku do stvarne plate ispla}uju na ruke, isti-e Esad Nicevi}, u novopazarskoj gradskoj upravi zadu`en za saradnju sa sindikatima.

Zaposleni u nekada{njim dr`avnim preduze}ima svoja potra`ivanja poku}avaju da naplate sudskim putem, protestima i optu`bama na ra-un sada{nje uprave. Radnici Gra|evinskog preduze}a Razvitak, koje je pre skoro {est godina postalo akcionarsko dru}tvo, pet godina nisu primili ni minimalnu platu, a zbog neupla}enih doprinosa Poreska uprava blokira ra-un preduze}a. U ni}ta boljoj situaciji nisu ni nekada zaposleni u Tekstilnom kombinatu Ra}ka. Pro}logodi{njim protestom uspe]i su samo da sme ne dotada{nje rukovođstvo. Sve ostalo je na sudskom ili nekom drugom ~ekanju. O neispla}enim platama, nepovezanim

radnom sta`u i ostalim zakinitim prinadle`nostima ve} raspravlja sud u Strazburu. Presude sti`u na naplatu. Nekada{nji tekstilni gigant je podeljen u 39 celina, a za {est meseci na dve licitacije prodat je samo jedan magacinski prostor. Ka`u nema zainteresovanih. Tre}a licitacija je u pripremi.

Za sada najdramati-nija situacija je sa invalidima rada biv}e fabrike Iskra metal. Protest 16 invalida rada po- eo je pre godinu dana i u poslednjih {est meseci ulazi u fazu radikalizacije. Njihov vo|a je dva puta sebi u {aku zakucavao ekser. Oni tvrde da im se duguje 20 plata i razlike u platama za period od 1991 do 2003. godine. Osnovni dug na osnovu sudskog re}enja od 2004. godine bio je 11,9 miliona dinara, ali sa zateznim kamatatama, po njihovim tvrdnjama, narastao je na 35 miliona dinara. U junu pro}le godine, na ime tog duga, dobili su od 300.000 do 700.000 dinara. Iz ste-ajne mase ispla}eno im je samo miliona dinara ili 42 odsto osnovnog duga. Ceo slu-aj je skoro dve godine pred Ustavnim sudom Srbije, a u-esnici protesta ne odustaju od zahteva da im se isplati sve sa zateznim kamatatama.

Reprezentativni sindikati izborili Poseban kolektivni ugovor za pripadnike policije

Otvorena vrata socijalnom dijalogu

MIJAILOVIĆ: Konačno uvedena „pravila igre“ • BARBULOV: Prekovremeni rad plaćaće se tek nakon rebalansa budžeta

Ivana Pejić

AKTUELNO

Predstavnici Policijskog sindikata Srbije i Nezavisnog sindikata policije potpisali su u Vladi Srbije sa ministrom policije Ivicom Dačićem u ponedjeljak Posebni kolektivni ugovor za pripadnike policije. Očekuje se da će biti i formalno usvojen na prvoj sledećoj sednici Vlade Srbije. Nakon ovih pregovora očekuju se i razgovori o izmeni zakona o policiji.

Topli obrok i regres izbrisani

Barbulov ističe i da je dogovoreno da se topli obrok i regres „brišu“ iz Predloga posebnog kolektivnog ugovora. To je ustupak sindikata koji je bio neophodan za usvajanje ovakvog predloga i njegovu doslednu primenu. Topli obrok i regres su prethodno bili uneti u koeficijente 2002. godine i tada su postali sastavni deo zarade.

Ovo je kruna četvorogodišnjeg rada Policijskog sindikata Srbije. Najzaslužniji za konačno usvajanje kolektivnog ugovora su svi članovi PSS koji su nas podržali tokom njegove izrade, pokazali strpljenje i mudrost u prego-

vorima sa vladom, rekao je za Forum predsednik PSS Veljko Mijailović. On dodaje da će od potpisivanja kolektivnog ugovora imati koristi svi pripadnici MUP-a, ali i građani države, jer će se time poboljšati njihova bezbednost. On ističe i da nakon potpisivanja kolektivnog ugovora nema gubitnika.

Dobili su država, MUP i policijski službenici. Država, jer će dobiti motivisane policajce, žime biti povećana i bezbednost. Službenici policije su dobili jer su uvedena „pravila igre“, a na dužetaze im je re-

predviđeno da će sindikati sada, prvi put, učestvovati u izradi pravilnika, sistematizaciji, ali i u izradi i dopuni Zakona o policiji. On dodaje da je u angažovanju struktura za izradu kolektivnog plana, PSS platio oko 2,5 miliona dinara, dok drugi sindikati, iako je to bilo predviđeno sporazumom, nisu ništa doprineli.

Predsednik Predsedništva Nezavisnog sindikata policije Velimir Barbulov kaže za Forum da je „potpisivanje Predloga posebnog kolektivnog ugovora istorijsko, jer je to prvi i jedinstveni takav ugovor koji je važi za policijske službenike“. On je istakao da se tim ugovorom znatno unapređuju prava koja proističu iz rada, pogotovo ona koja se do sada nisu ni primenjivala i određuje osobenost posla policijskih službenika.

Barbulov naglašava da je finansijski deo Posebnog kolektivnog ugovora najvažniji i da je to propisano u članu 23 koji se odnosi na osnovicu plate. Osnovica je ostala u iznosu 75 odsto prosečne zarade u Srbiji, s tim što je dodata klauzula da ukoliko odobrena sredstva u

Boljitak tek od sledeće godine: Potpisivanje kolektivnog ugovora

budžetu namenjena za plate ne omogućavaju utvrđivanje osnovice u tom iznosu, Vlada može utvrditi ni u osnovicu za obračun, u skladu sa odobrenim sredstvima. Barbulov dodaje i da ta osnovica ne može biti ispod nivoa plate profesionalnog vojnika u Vojski Srbije. Naš sagovornik ističe da se o-

kuje da će nova osnovica plata početi da se primenjuje od 1. januara 2012. godine.

Barbulov objašnjava da je kolektivnim ugovorom predviđeno i plaćanje rada tokom praznika, no, rad u smeni ili prekovremeni rad tako da će traženi procenti biti iskazani

kao u Zakonu o radu, s tim da se ti procenti povećavaju, time što će se plaćati povećano za 28,6 odsto, a 120 odsto za rad praznicima koji su vikendom. Prekovremeni rad, ističe Barbulov, plaćaće se tek nakon rebalansa budžeta, od sredine ove godine.

Nemogućnost sindikalnog organizovanja glavni problem u borbi protiv socijalno-ekonomskog kraha medijskih radnika

Novinari tražak pominjaju samo u tekstovima

ČABARKAPA: Nijedna vlast od 2000. nije stvorila ambijent za socijalni dijalog • SIMIĆ: Vlasnici medija žele da se zadrže na ugovorima o radu

Bojan Cvejić

TRAGOM

Loše stanje u medijima i teško položaj novinara u Srbiji sve više se produbljuje, a izlazak iz krize još nije ni na vidiku. Naprotiv, ka u „sve je gore“. Prema rečima predstavnika novinarskih udruženja, i u ovoj godini očekuje se teška ekonomska situacija, nova otpuštanja novinara i gašenje glasila, mali prihodi od oglašavanja, niska i neredovna primanja, kao i nastavak političkih i ekonomskih pritisaka na slobodu javne reči. Najveći problem u medijima, ipak, jeste nepostojanje sindikalnog organizovanja, koje bi moglo da ponudi određena rešenja za izlazak iz takve situacije.

Zaista, očekivanja medijske javnosti su se već tokom prva dva meseca 2011. pokazala realnim. U najvećim medijima u Srbiji u toku su otpuštanja velikog broja novinara i drugih zaposlenih, a prema nezvaničnim informacijama, očekuje se da će ukupno bez posla ostati oko 400 medijskih radnika. S obzirom na to da je reč uglavnom o privatnim glasilima, nesporno je da zbog teške situacije imaju prava da otpuštaju zaposlene,

Najviše nevolja u lokalnim medijima: Protest zaposlenih TV5 u Nišu

ali problem je u na-inu na koji to -ine. U pojedinim medijima daju se otkazi sa „mekim“ obrazloženjima, dok se u drugim nude „izmišljena“ radna mesta pomoćnika novinara ili foto-reportera i to za preplovljene plate.

Poslednjih nekoliko godina, inače, veliki broj novinara ostao je bez posla, ali precizni podaci o tome ne postoje. Procenjuje se, ipak, da je to negde između 2.000 i 4.000 medijskih radnika. A u narednom periodu, kažu, očekuje se nastavak tog trenda. Ovako teška situacija, međutim, odražava se i na kvalitet sadržaja, profesionalnost u radu novinara, a samim tim i javnost je „osušena“ na manji

kvalitet izveštavanja. Najavljen medijska strategija, nije predstavljeno odlaganje već nekoliko puta, predstavlja zasad jedinu nadu za neki „spas“.

Predsednica Sindikata novinara Srbije Dragana Čabarkapa kaže za Forum da je za poslednje dve godine otpušteno oko 2.000 medijskih radnika, a da se i dalje nastavljaju samovoljna poslodavaca i otkazi bez pravih razloga i obrazloženja. Kako kaže, u Srbiji još ne postoji kolektivni ugovor u medijima i nijedna vlast od 2000. nije stvorila ambijent za socijalni dijalog.

Postavlja se pitanje zašto danas, kada gotovo svi tražuju jedino zaposleni u medijima

to ne -ine. Postoji samo šansa koja lepo -ivi i -alje velike poruke o slobodi medija, dok većina ne prima plate mesecima. Srednje klase među novinari više nema, napominje Čabarkapa. Ona dodaje da su novinari u ovom trenutku u strahu od gu-

bitka posla, jer su svesni da ako jednom dobiju otkaz „da više ne može da se ponovo zaposle kao novinari“. Prema njenim rečima, ovo je bitni i jedna od tema na skupštini Evropske federacije novinara koja je se održati u junu u Beogradu.

Rajko Simić, predsednik Samostalnog sindikata zaposlenih u grafikoj, izdavačkoj, informativnoj delatnosti i kinematografiji Srbije, tako je isti-e za Forum da je jedan od glavnih problema u ovoj oblasti nepostojanje kolektivnog ugovora, kao i sindikalnog organizovanja zaposlenih. Prema njegovim rečima, ovaj sindikat je pripremio granski kolektivni ugovor, koji je naišao na otpor medijskih preduzeća, jer tamo praktično i ne postoje sindikalne organizacije koje su ovlaštene da taj ugovor potpišu.

Vlasnici medija teško dozvoljavaju funkcionisanje i or-

ganizovanje sindikata unutar medija. Čini se da će da se zadrže samo na ugovoru o radu, koji poslodavcima daju pravo da otpuštaju i odlučuju kako će i koliko da plaćaju svoje zaposlene, navodi Simić i isti-e da je od početka privatizacije oko 4.000 medijskih radnika ostalo bez posla, a da je više od 100 glasila ugašeno. Ocenjuje da je privatizacija posebno uništala informisanje na lokalnu, kao i da je više od 40 odsto privatizacije lokalnih medija poništeno.

Urednik Be-ejskog mozaika i član Saveta za štampu Vladan Filip-ov objašnjava da je „globalna kriza vidljivija na lokalnom nivou“, jer tu redakcije nisu u mogućnosti da ispune finansijske i profesionalne potrebe zaposlenih. On navodi da su plate lokalnih novinara na nivou minimalaca, kao i da se zbog toga smanjuje i kvalitet sadržaja.

Jedan od glavnih uzroka krize u medijima svakako je i pad prihoda od oglašavanja u 2009. koji je iznosio čak 22 odsto, pa su samim tim smanjena i finansijska sredstva medija. Međutim, prošle godine zabeležen je rast od skoro devet odsto u oglašavanju, što, prema mišljenju struktura, još nije dovoljan pokazatelj za izlazak iz krize.

Više od 15 miliona za pomoć

O lošem socijalno-ekonomskom položaju novinara u Srbiji svedoči i podatak da veliki broj novinara koristi finansijsku pomoć, koju omogućavaju udruženja. Prema podacima NUNS-a, fond ovog udruženja podelio je ukupno 97 pomoći u vrednosti od skoro 2,9 miliona dinara, od čega je 85 donacija u vrednosti od 2,3 miliona dinara, a 12 je beskamratnih pozajmica u vrednosti od više od pola miliona. S druge strane, UNS je samo tokom prošle godine dodelilo pomoć novinarima u ukupnoj vrednosti od 12,5 miliona dinara, a reč je o beskamratnim i bespovratnim pozajmicama za više od 700 članova. Brojevi žiro računa ova dva udruženja za uplatu donacija namenjenih pomoći novinarima su - za NUNS: 160-322767-29, a za UNS 265-1100310002034-58.

Fondacija „Fridrih Ebert“ ove godine slavi 15 godina rada u Srbiji

Razvoj nemoguć bez dijaloga

Bojan Lađevac

FES INFO

Nema-ka fondacija „Fridrih Ebert“ (FES) ove godine slavi 15 godina postojanja njene kancelarije i rada u Srbiji. Ovim povodom biće organizovana velika konferencija na temu izazova političkog obrazovanja. Tema-izovana, u prvom redu, biće politička edukacija na našim prostorima, pri-emu je zna-ajan prostor biti posvećen i onim organizacijama koje su u proteklih 15 godina dale veliki doprinos u ovoj oblasti, isti-u za Forum - socijalni dijalog dr Mihael Erke, direktor kancelarije FES-a u Beogradu i koordinatori projekata ove fondacije.

I ove godine, po šestu put za redom, organizuje se velika letnja škola - „Nedelja socijaldemokratije“, koja okuplja veliki broj mladih socijaldemokratski opredeljenih aktivista i njihovih znanja, veština, uspostavljanja

mreža i kontakata. Ova škola će biti održana u Boljevcima kod Sur-ina i okupiće 100 predstavnika i predstavnica SD stranaka iz regiona, nevladinih organizacija i sindikata.

Jedan od programskih ciljeva Fondacije je podrška regionalnoj saradnji. Regionalnom konferencijom „Nove evropske perspektive za Zapadni Balkan“ otvorićemo pitanje uspostavljanja odnosa i komunikacije između Srbije i Kosova, okupljajući mlade, angažovane i otvorene ljude sa obe strane i razgovarati o konkretnim koracima za suo-avanje sa izazovima. U tom pravcu nastavićemo i veoma uspešan projekat započet prošle godine

Prioritet razmena ideja i edukacija: Sa jednog od prošlogodišnjih savetovanja u organizaciji FES-a

konferencijom o srpsko-albanskim odnosima. Ovaj projekat je obuhvatio niz direktnih razgovora predstavnika

dve zemlje sa ciljem sveukupnog unapređenja odnosa Srbije i Albanije. Zaključci ovih razgovora biće predstavljeni javnosti u obliku konkretnih predloga praktičnih politika za rešavanje tekućih problema.

Projekat koji je doprinese uspostavljanju boljih odnosa između civilnog društva i građana i građanki Srbije, biće serija razgovora sa predstavnicima nevladnog sektora o gorućim

temama srpskog društva - „Srpski progresivni forum“. Ovaj projekat ima za cilj izgradnju partnerstva među organizacijama civilnog društva, političkih partija levice i sindikata u Srbiji u procesu evropskih integracija i u okviru tema vezanih za zapošljavanje, smanjenje siromaštva i unapređenje ljudskog kapitala. U toku ovog foruma, političke partije i sindikati će u svojim prostorijama

organizovati događaje po principu „otvorenih vrata“.

Nastavlja se i projekat Demokratski politički forum, o političkim pitanjima i kroz kreiranje i održavanje interaktivnog veb-portala. On će biti okvir za učesnike građana i građanki u kreiranju politike i kao oružje za promociju političke kulture i dijaloga između političara, građana, kreatora praktičnih politika, nevladinih organizacija i eksperata. Time dajemo doprinos unapređenju komunikacije između u kreatora politike i građana.

Serijom tribina o uzrocima nasilja u srpskom društvu elimo da potpomognemo one akcije i inicijative koje idu u korist borbi protiv nasilja na ulicama naših gradova, u našim domovima, školama i ostalim institucijama društva. Projekat obuhvata pet oblasti u okviru kojih pokušavamo da pronalazimo rešenja za smanjenje nasilja. Oblas- ti su obrazovanje, kultura, mediji, politika, porodica i religija.

Socijalno-ekonomski faktor jedan od preovlađujućih uzroka nemira i revolucija u arapskom svetu

Siromaštvo koja je pretila našu

SIMIĆ: Sukob nove i stare elite bio osnova pobuna • KOSTIĆ: Narod najviše bio gladan demokratije

Miloš Mitrović

PREGLED

Najveća promena koju su dosad donele demonstracije u arapskom svetu, koju mnogi s pravom nazivaju revolucijama, jeste odlazak Hosnija Mubarakova s vlasti posle 30 godina. Odstupanje autokratskog egipatskog vladara neće zaseniti

Visoka stopa nezaposlenosti u Libiji

Nemiri u Libiji, koji prerastaju u pravi rat, kao glavnu dilemu proizveli su pitanje hoće li Gadafi ostati na vlasti. Ako teorije zavere ostavimo po strani, glavni uzrok nemira jeste upravo želja za političkim promenama. Ekonomska situacija u Libiji, naime, bila je relativno stabilna. Zahvaljujući prihodima od nafte i nevelikoj populaciji, Libija ima visok BDP po glavi stanovnika, među najvećim u Africi. Sprovedene reforme obezbedile su značajan nivo socijalne sigurnosti, posebno kada je reč o stanovanju i obrazovanju. Međutim, u Libiji je najveći problem nezaposlenost, čija je stopa oko 21 odsto.

dnevno. Sindikati su bili nezabilazni u organizovanju protesta, a kako je rekao Dominik Stros Kan, šef MMF-a, nezaposlenost je bila tempirana bomba.

Nesporno je da u promenama u arapskom svetu postoji socijalni momenat, smatra Predrag Simić, profesor Fakulteta političkih nauka. Međutim, on misli da je rast cena bila samo kap koja je prelila našu.

Nešto drugo je pokrenulo nemire. Pre svega, reč je o generacijskoj smeni. Kao što su u drugoj polovini 20. veka Mubarak i Gadafi, bili simboli sli- ne smene, danas je to nova elita koja više ne deli iste ljude na vlasti. Sukob dve elite osnovan je ove socijalne revolucije. Nemire i nisu pokrenuli najsiromašniji, već upravo mlada elita koja je po-ela od debatih klubova na Fejsbuku, da bi se kasnije njihovo raspoloženje prenelo na ulice, isti-e Simić za Forum.

A arapska revolucija po-ela je u Tunisu, 17. decembra u mestu Sidi Buzid, samospalivanjem Mohameda Buazizija (27), uli-nog prodavca koji je godinama trpeo maltretiranje policije koja mu je, u potrazi za mitom, svako malo konfi-

skovala težu i povre koje je prodavao. Na odluku da se zapali, ovog mladića (premi- nuo 4. januara), kako isti-e Simić, nagnala je arapska -ast, budući da ga je lokalna zvaničnica ošamarila, pljunula, zaplenila mu kantar i razbacala povre.

Tunisi-ani su se, prema izveštajima dopisnika, na protestima, osim na diktaturu, -alili i na nezaposlenost, cene hrane iivotne uslove, što je bilo iznenađenje, budući da je Tunis bio bogatiji i stabilniji od zemalja u susedstvu. Pogoršanje socijalne situacije doprinelo je i ukidanje državnih subvencija. U protestima su učestvovali i Tuniska federacija radni-kih sindikata i Generalni sindikat radnika, a jedan od poslednjih pokušaja

„Kralju čelika“ tri puta palili zgradu

Bes mladih u Egiptu bio je prevashodno upravljana neprikosnovenog vladara Mubarakova, njegovu povlašćenu familiju, ali i na tajkune iznedrene u privatizaciji koju bi Srbi nazvali burazerskom. Glavno obeležje takve transformacije kapitala bila je korupcija i stvaranje saveza politike i biznisa, što je dovelo do ogromnih socijalnih razlika. Simbol tog poretka bio je Ahmed Ez, prijatelj Mubarakovog sina Gamala, koji je kontrolisao dve trećine tržišta čelika. Ezova poslovna zgrada u Kairu paljena je tri puta tokom nemira. Oligarsi su se, kako je pisao Njujork tajms, razmetali bogatstvom. Gradili su vile u pustinji nadomak Kaira i duž egipatske obale i vozili nove „mercedese“ po za- puštenim ulicama prestonice u pratnji policije.

svrgnutog Ben Alija da zauz- stavi neminovno bilo je obe- -anje o otvaranju 300.000 radnih mesta.

Zahtevi demonstranata u Aliru bili su takođe socijalni -tra- ilo se pojeftinjenje osnovnih namirnica, reforme u zdravstvu i školstvu - ali i demokratski, kao što je onaj za ukidanje vanrednog stanja. Samospalivanja u Aliru imala su socijalno poreklo: Mohamed Au-ija (26) zapalio se 12. januara, pošto vlast nije odgovorila pozitivno na njegov zahtev da mu reši stambeno pitanje, a Mohsen Buterfif (37) je to isto učinio pošto gradona-elnik nije -leo da ga primi, zajedno sa još dvadesetak demonstranata koji su tra- ili posao i krov nad glavom, ve- mu je preporu-io upravo da krene stopama Mohameda Buazizija, „ako sme“.

Protesti u Iraku imaju sna- -nu socijalnu dimenziju zbog nestašice hrane i vode, te loše

elektrifikacije. Iako su mediji nagoveštavali socijalno nezadovoljstvo u Iranu, nakon ukidanja državnih subvencija na hranu i gorivo u decem- -bru, protesti koji su kasnije iz- bili bili su naglašeno politički.

- Smatram da je suštinski razlog za sve proteste -elja naroda za slobodom, kazao je za Forum orijentalista Ivan Kostić, jedan od osniva- a Balkanskog centra za Bliski istok. Kostić je naveo da su demonstranti nedvosmisleno dali do- znanja da im je dosta autokratskih re- ima i da je ono što oni tra- e, bez odlaganja, im- -plementacija demokratije i ljudskih prava.

- Statisti-ki, zemlja koja to najbolje mo- e da ilustruje je Tunis koji po podacima iz 2005. ima samo 3,8 odsto stanovni- tva koje -ivi ispod linije siromaštva, što predstavlja neznatan procenat u pore- -enju sa, primera radi, BiH ili Srbijom koje imaju po CIA world factbook-u procentualno mnogo vi- i stepen siroma- -štva - BiH 25, a Srbija 7,9 od- -sto, naglašava Kostić.

ni eventualno povla- enje pu- kovnika Moamera el Gadafija sa „trona“, na kojem je od 1969, osim ukoliko se ostvare slutnje da bi zapadne sile i NATO mogle da se ume- -aju u sukobe koji potresaju Libiju.

Jer, Egipat je vode- a i naj- mnogoljudnija arapska dr- a- va, dugogodi- nji saveznik SAD i glavni inspirator nemira u Magrebu i na Bliskom istoku, koji osim političke i demokratske dimenzije imaju i sna- no socijalno poreklo: kao jedan od glavnih motivacionih faktora za izlazak Egip- ana na ulice bilo je drasti- no poskup- -ljenje osnovnih -ivotnih namirnica, a mnogi gra- ani ove zemlje -ive sa dva dolara

Foto: Beta

Ekonomska kriza dodatno pogoršala standard građana: Redovi za hleb u Tunisu

Niteks posle dugogodišnje agonije i brojnih obećanja dobio i „istorijsku {ansu“ pod kapom Benetona

Nova fabrika bez starih radnika?

TOŠIĆ: Ukoliko se ne usvoji socijalni program zauzećemo Skupštinu grada • RANĐELOVIĆ: Sve ide po planu, prodaja imovine početkom aprila

Zorica Miladinović

STUDIJA SLUČAJA

- Bi je bolje, valjda. Gore od ovoga ne može. A kako bolje? Ne znam, bogami, tek ćemo da vidimo. Koga zmiya ujede, on se i guštera plaši, kaže jedan od 652 preostala radnika Niteksa, čija je privatizacija poništena sredinom prošle godine, da bi ga već januara ove godine italijanski Beneton sporazumom „bezecovao“ za preuzimanje.

Potpisivanje tog sporazuma, izme u operativnog direktora Benetona Fabija Sartorija, nekog gradonačelnika Miloša Simonovića i tadašnjeg ministra

Kog zmiya ujede, on se i guštera plaši: Radnici Niteksa tokom jednog od brojnih protesta

Privatizacija, štrajkovi i stečaj

Pre najave dolaska Benetona radnici Niteksa bili su bezmalo dve godine u protestima i štrajkovima, zahtevajući poništenje privatizacije iz 2006, kada je fabriku za 2,25 miliona evra kupila kompanija Irva investicije Đorđija Nicovića. Njihovi minimalci tada su kasnili mesecima, firma je bila u sve većim gubicima, a račun u blokadi. Od maja 2010, kada je privatizacija poništena, fabrika je bila pred stečajem. Niteks, inače, postoji od daleke 1897. godine, kada ga je kao „prvu srpsku tekstilnu fabriku“ osnovao niški biznismen Mita Ristić.

ekonomije Mlana Dinkića zvanino je nazvano „istorijskom {ansom“ za nišku i srpsku

sku tekstilnu industriju. Beneton je već sledećeg meseca kupiti imovinu Niteksa po po-

noj ceni od 3,5 miliona evra, s tim što ne preuzeti i njegove dugove, koje je „regulisati država“. Već u maju pokrenute proizvodnju, koja je pre svega biti namenjena izvozu, a za tri godine vrednost izvoza iz Nića trebalo bi da iznosi oko 70 miliona evra. U sledećetiri godinama u niškom Benetonu prema sporazumu biće zaposleno 2.700 radnika, a ukupna inve-

sticija vredna je 43,2 miliona evra.

Drava je preuzela obavezu da u roku od tri godine isplati italijanskoj kompaniji 9.000 evra po novootvorenom radnom mestu, što je podsticaj od 18 miliona evra, koji je se, prema proračunu Ministarstva, vratiti u budućet Srbije u roku od godinu dana. Obaveza grada Nića biće da proširi Slobodnu

carinsku zonu, da pruži maksimalnu administrativnu podršku i pomogne u rušenju objekata u fabričkom krugu.

- Uputili smo zahtev gradonačelniku, Agenciji za privatizaciju i Ministarstvu ekonomije da se ubrza obećana serija razgovora i testiranja radnika Niteksa, na osnovu čega bi se utvrdilo ko od njih želi i ispunjava kriterijume za rad u budućoj fabrici Benetona. Ima dosta nepoznanica, a ljudi žele da znaju šta i kako je dalje. Ministar Dinkić i gradonačelnik Simonović obećali su i da je za radnike koji žele dobrovoljno da odu biti obezbeđen socijalni program od 300 evra po godini staža. Ako ne bude tako, radnici Niteksa ponovo će izaći na ulice. Zauzećemo Skupštinu grada i nećemo je napustiti dok se takav program ne usvoji, kaže za Forum predsednik sindikata Niteksa Zoran Tošić.

Beneton je najveća kompanija modne tekstilne industrije u Evropi, sa godišnjim prometom od dve milijarde evra, godišnjom proizvodnjom od 150 miliona odevnih predmeta i trgovinskom mrežom od 6.000 butika. Poznata je po brendovi-

ma United Colors of Benetton, Sisley i Playlife. Prisutna je u 120 zemalja, a u regionu ima proizvodnju u Hrvatskoj i Rumuniji.

Moć da upravo zbog ovakvih referenci, kao i zbog činjenice da među radnicima Niteksa „ima dosta starijih od 50 godina“, mnogi strahuju da neće zadovoljiti Benetonove standarde. Anketa koju je prethodno sproveo sindikat pokazuje da je od 652 zaposlena samo 150 spremno da prihvati novi posao u Benetonu, dok bi ostali radije otišli u penziju ili iskoristili socijalni program.

- Dvanaest stručnjaka Benetona bili su cele prošle sedmice u Niteksu, a početkom marta doći će ponovo. Tender za prodaju imovine Niteksa biće objavljen do kraja marta, a održaće se početkom aprila. Beneton će se javiti i na konkurs za državne subvencije do 4. marta. Sve ide kako treba i svojim tokom, kaže za Forum Milan Ranđelović, direktor Kancelarije za lokalni ekonomski razvoj grada Nića, koji ocenjuje da promena ministra ekonomije neće imati nikakve negativne posledice po ovaj posao.

Fizičko iscrpljivanje, stres i loši uslovi rada deo su uzroka eksplozija u vojnim fabrikama u Učicu i Čačku

„Ljudski faktor“ sa 100 sati dodatnog rada

JEKIĆ: Treba da odgovara i posloводство Slobode, za godinu dana bilo 78 povreda • STANIĆ: Propisana obuka u Prvom partizanu trajala tri dana

Nenad Kovačević

EPILOG

Uzroci nesreća koje su se poslednjih nekoliko godina dogodile u vojnim fabrikama uglavnom je bio „ljudski faktor“ i to najčešće među radnicima. Ipak, ti „faktori“, rade u uslovima koji nisu najhumaniji, pod stresom su zbog rizika od opasnosti, mašine su zastarele, a često su prinuđeni i na prekovremeni rad i to duže od zakonom propisanog.

Uzrok eksplozije u Čačankoj Slobodi, koja se desila 27. decembra prošle godine, kada je uništen pogon pirotehnike, ali na sreću nije bilo žrtava, i pored toga što su, kako tvrdi direktor Zoran Stefanović, „sve bezbednosne procedure za rad u toj fabrici propisane zakonom bile ispoštovane“, kako se nezvanično saznaje mogao bi da bude taj famozni ljudski faktor, odnosno radnika koja je navodno nepažnjom izazvala požar, nakon čega su usledile eksplozije.

U razgovoru za Forum Dragan Jekić, predsednik Samostalnog sindikata u Slobodi, tvrdi da je taj sindikat upozoravao posloводство i fabrički Odbor za bezbednost na problem prekomernog rada, pa

ak i na spajanje smena, ali da niko nije reagovao.

- U više navrata ukazivali smo poslovodu da radnici prekovremeno rade i više od zakonskog maksimuma, a neki i po sto sati mesečno. Pretili smo da ćemo pozvati inspekciju, na zborovima radnika trudili se da rešimo taj problem, ali posloводство nije imalo razumevanja, tako da je sve kulminiralo eksplozijom 27. decembra, svedoči Jekić, poručivši da taj sindikat smatra da za to tre-

Mašine stare i do 50 godina

O bezbednosti u namenskoj industriji, u kojoj radi oko 9.000 zaposlenih, Dragan Jekić, koji je i predsednik Samostalnog sindikata u celom kompleksu, kaže da je nadležnima ukazivao da bezbednost drastično opada sa povećanjem obima posla. „Imamo preduzeća u kojima je oprema stara i do 50 godina, tako da se ne može postići zahtevana produktivnost, niti se mogu poštovati rokovi iz ugovora. Država bi zbog toga trebalo da investira u opremu, a bezbednost bi morala da bude na prvom mestu, kaže Jekić i dodaje da je taj sindikat, između ostalog, nedavno razgovarao o tim problemima sa pomoćnikom ministra odbrane Ilijom Filipovićem

ba da odgovara posloводство, a ne radnici, koji su bili angažovani na određeno vreme, a koje je sindikat štiti od ucena.

Podsetivši da u Čačankoj vojnoj fabrici radi 1.400 radnika, čije su zarade manje od republičkog proseka, od kojih je 1.100 u stalnom radnom odnosu, a ostali rade na neodređeno vreme, on dodaje da je mimo njih angažovano i 390 radnika preko omladinskih zadruga,

koji su takođe bili za mašinarima.

- Samo prošle godine u Slobodi se dogodilo 78 povreda. I na to smo upozoravali Odbor za bezbednost i zahtevali da se poštuju procedure rada, jer su greške u ustalije kad je obim posla veći, kaže načelnik sagovornik, a potom poručuje da iz svega toga posloводство treba da izvuče pouke, te da je rešenje u poštovanju procedura, kojima se rizici smanjuju na najmanju moguću meru.

Pored 612 stalno zaposlenih još 550 radnika po ugovoru: Nakon eksplozije u Prvom partizanu

u i-kim sudom u prvoj polovini marta ove godine.

U toj fabrici, pored 612 stalno zaposlenih, u to vreme, bilo je i oko 550 radnika angažovanih posredstvom omladinskih zadruga ili na osnovu ugovora o povremenim i privremenim poslovima, zbog povećanog obima proizvodnje. Radnici su svedočili da su uslovi rada u podzemnom objektu nehumani, ali da su zbog ekonomskog stanja i obećanja da će zasnovati radni odnos, bili prinuđeni da rade prekovremeno, jer se na listi čekanja za angažovanje u svakom trenutku nalazi oko 1.000 ljudi.

- Svi zaposleni su na osnovu pravilnika prošle obuke koja je

trajala tri dana, kaže za Forum Zoran Stanić, predsednik Samostalnog sindikata u u i-kaj fabrici, a na pitanje da li je to dovoljno, navodi da je „to tako propisano i, verovatno, usklađeno sa zakonom“.

Na sagovornik kaže da se u toj fabrici poštuju zakon, kojim je predviđeno da radnik može raditi prekovremeno četiri dana dnevno, osam sedmično, odnosno ukupno 32 dana mesečno.

- Nakon tragedije koja se dogodila 3. septembra 2009. godine, striktno se poštuju zakoni i sve predviđene procedure. Tako se zna ko, šta i kada radi, kako se rukuje zapaljivim materijalima i kome je dozvoljeno da u i-kaj pogone, tvrdi Sta-

nić i navodi da trenutno u toj fabrici radi 561 radnik na neodređeno vreme, 294 na određeno, ali i 258 po ugovorima o povremenim i povremenim poslovima i 100 radnika preko omladinske zadruge.

- Prosečna plata stalno zaposlenih je 48.000 dinara, dok se zarada radnika preko omladinske zadruge obračunava po satu, zaključuje predsednik Samostalnog sindikata u u i-kaj vojnoj fabrici.

FORUM SOCIJALNI DIJALOG FRIEDRICH EBERT STIFTUNG

Dodatak kancelarije Fondacije Fridrih Ebert u Beogradu i lista Danas

Uređuje: Branislav Božić

Dizajn i prelom: Branislav Bešević